

ȘTIINȚE ECONOMICE

SUBVENȚIONAREA INVESTIȚIILOR ÎN INOVAȚII

Ghenadie TIMOFTI, Maria COJOCARU

Este cunoscut faptul că inovațiile sunt motorul dezvoltării. Iată de ce, statele lumii susțin, prin diverse modalități, investițiile în inovații, în capitalul uman. Susținerea însă nu se face haotic, ci prin analize complexe care au la bază modele de cuantificare a efectului de multiplicare a investițiilor în tehnologii și procese inovaționale [1, p.323-351]. Tot mai mulți cercetători au ca obiectiv de cercetare modelarea acestor procese. Rezultatul cercetărilor se concretizează în modele teoretice, care vin să justifice procesul de subvenționare în inovații. Printre cele mai reprezentative teorii, putem menționa *Teoria creșterii endogene (Endogenous Growth Theory)* [2, p.694], dedusă de către cercetătorii Ph.Anghion și P.Howitt încă în anul 1992, ulterior fiind dezvoltat și modelul *Competition Imitation and Growth with Step-By-Step Innovation* [3, p.467-492].

Aceste modele iau în considerare diverse forme de subvenționare: transferuri către firmele concurente egale după nivelul tehnologic, subvenții, subvenționare proporțional cu costurile pentru cercetare și dezvoltare (R&D), granturi pentru transferurile tehnologice etc.

Modelele teoretice menționate, dar și alte teorii și modele impun necesitatea luării în considerare a unui șir de factori la acordarea ajutorului din partea statului pentru anumite domenii de activitate economică, și anume: tipul pieței, intensitatea concurenței în ramură, perioada de subvenționare. În baza acestor modele, se pot efectua estimări ale intensității legăturii dintre evoluția cheltuielilor pentru cercetare-dezvoltare și ritmul de creștere a economiei. De asemenea, prin aplicarea acestor modele de creștere endogenă, pot fi date aprecieri dacă subvențiile acordate inovatorilor în condiții de concurență stimulează sau nu progresul tehnologic.

O altă problemă abordată tot mai des în literatura de specialitate este următoarea: ce este mai avantajos să subvenționăm: inovațiile sau imitarea inovațiilor, pentru a realiza o creștere economică mai accelerată [5].

În Republica Moldova, acestei probleme i se acordă o mare importanță, întrucât economia moldovenească tinde să se integreze tot mai mult în economia europeană și cea mondială, concurând, ca și alte state atât din Europa Centrală și de Est, cât și din CSI, pentru atragerea investitorilor străini. Competitivitatea pe plan mondial depinde de competențele inovaționale ale întreprinderilor mici și mijlocii, de gradul de calificare a forței de muncă, calitatea sistemului educațional și a cercetării.

Conform Indicelui Global de Inovații (IGI), în anul 2014, Republica Moldova s-a poziționat pe locul 43 din 143 de state, fiind în creștere cu 2 poziții față de anul 2013. În anul 2012, Indicele Global de Inovații, în raport cu datele medii pe țările din Comunitatea Statelor Independente (CSI) și cu cele din Europa Centrală și de Est are o poziție relativ satisfăcătoare [4].

În acest studiu, ne vom referi la poziționarea Republicii Moldova după IGI, pornind de la aprecierile a 2 grupe de indicatori (Tabelul 1):

- a) *Indicatori ai rezultatelor de cunoaștere și tehnologice* (generarea de cunoștințe, impactul și diseminarea acestora);
- b) *Produce creative* (crearea de bunuri, servicii creative/culturale).

Tabelul 1

Poziționarea Republicii Moldova conform Indicelui
Global de Inovații – Rezultate de cunoaștere și tehnologice

Indicatori	Scor mediu			
	Anul 2014	Anul 2012		
	Republica Moldova	Republica Moldova	Europa Centrală și de Est	CSI
Scor «Generare cunoștințe»	48.0	54.7	32.2	30.8
Scor «Impact cunoștințe»	36.8	34.9	47.2	30.3
Scor «Difuziune cunoștințe»	37.6	27.0	28.8	24.5
Scor general «Rezultate de cunoaștere și tehnologice»	40.8	38.9	36.0	28.5

Sursa: IGI 2014, 2012.

<http://www.globalinnovationindex.org/content.aspx?page=data-analysis>

Poziția Republicii Moldova, conform Rezultatelor de cunoaștere și tehnologice, în anul 2014 s-a îmbunătățit atât sub aspect cantitativ, cât și calitativ față de anul 2012, datorită creșterii scorului impactului și difuziunii cunoștințelor în raport cu generarea de cunoștințe.

În anul 2012, Republica Moldova a înregistrat un scor puțin peste nivelul mediu al țărilor Europei Centrale și de Est. Un scor înalt se atestă la indicatorul Generare de cunoștințe, însă impactul și difuziunea sunt mult mai mici în raport cu cunoștințele generate. Astfel, dacă se atestă o creștere a numărului de cereri de înregistrare a brevetelor de invenții, valoarea economică a unei părți mari de brevete este îndoielnică. Cele care sunt înregistrate nu sunt valorificate, adică ideile rămân pe hârtie. Numărul brevetelor înregistrate la Organizația Internațională pentru Proprietate Intelectuală (WIPO a World Intellectual Property Organization) și la Oficiul European de Patente (EPO – European Patent Office) este foarte mic. Republica Moldova este poziționată favorabil din perspectiva numărului de articole științifice și tehnologice publicate.

Exporturile de bunuri de creație indică o poziție favorabilă în comparație cu cele două grupuri de state, dar și o poziție sub media statelor ECE și CSI

la capitolul export de servicii creative (publicitate, marketing, cercetare și dezvoltare, arhitectură, servicii culturale etc.), fiind un potențial pe care cetățenii și entitățile din republică l-ar putea valorifica cu succes (Tabelul 2). Totodată, se atestă o poziție destul de modestă în ceea ce privește poziția online. Astfel, la 1000 de persoane revin doar 2,8 unități web-domenii generice de nivel superior, comparativ cu circa 100 de unități în SUA, Luxemburg, peste 5 în Ucraina, și 4 – Federația Rusă; nivelul mediu în statele Europei Centrale și de Este este de circa 25 de web-domenii.

Tabelul 2

Poziționarea Republicii Moldova conform
evaluării IGI – Produse creative

Indicatori	Scor mediu			
	Anul 2014	Anul 2012		
	Republica Moldova	Republica Moldova	Europa Centrală și de Est	CSI
Scor «Produse creative intangibile»	68.4	61.9	39.0	26.9
Scor «Bunuri și servicii creative»	22.6	22.9	31.9	15.3
Scor «Creativitate online»	14.0	23.5	40.7	19.7
Scor general «Produse creative»	43.3	42.5	37.6	22.2

Sursa: IGI 2014, 2012.

<http://www.globalinnovationindex.org/content.aspx?page=data-analysis>

Aceasta indică o prezență redusă a companiilor și organizațiilor din Republica Moldova în rețeaua Internet, fapt care diminuează gradul de promovare a produselor și serviciilor naționale.

În concluzie, vom menționa că, după anumite criterii inovaționale (invenții, mărci, bunuri de creație, export de servicii creative informatice și conexe), după IGI 2014 și 2012, Republica Moldova depășește atât media pe CSI, cât și nivelul mediu al țărilor ECE. Totodată, constatăm un potențial inovațional nevalorificat, care prin subvenționare eficientă ar putea contribui la o creștere semnificativă a economiei. Datele comparative furnizate de The Global Innovation Index 2014 [4] demonstrează că, deși Republica Moldova investește suficiente resurse publice în cercetare-dezvoltare, structura cheltuielilor nu susține procesul inovațional. Aceasta încă o dată demonstrează necesitatea aplicării modelelor teoretice în fundamentarea strategiilor inovaționale și formularea de politici de subvenționare a inovațiilor.

Referințe:

1. AGHION, Ph., HOWITT, P. *A Model of Growth Through Creative Description*. *Econometrica*, 1992, 60, p. 323-351.
2. AGHION, Ph., HOWITT, P. *Endogenous Growth Theory*. Cambridge, The MIT Press, Massachusetts, 1998, p.694.

3. AGHION, Ph., HARRIS, Ch., HOWITT, P., VICKERS, J. Competition Imitation and Growth with Step-By-Step Innovation. In: *Review of Economic Studies*, 2001, vol.68, p. 467-492.
4. *The Global Innovation Index 2014: The Human Factor in innovation*. Fontainebleau, Ithaca, Geneva, 2014.
<http://www.globalinnovationindex.org/userfiles/file/reportpdf/gii-2014-v5.pdf>
5. ЖАБИЦКАЯ, Е.И. *Когда субсидии конкурирующим инноваторам стимулируют технологический прогресс?* Москва: Российская Экономическая Школа, 2003. 53 с.
http://www.nes.ru/dataupload/files/programs/econ/preprints/2003/Zhabitskaya_R.pdf